

Stortingets Energi – og miljøkomite.

energi-miljoe@stortinget.no

Oslo 23.februar 2022

Virkemidler i ett presset energimarked

Distriktsenergi ser med økende bekymring på de høye kraftprisene sør i Norge, med de utfordringer dette innebærer for kunder og for tilliten til kraftmarkedet.

I all hovedsak har kraftmarkedet fungert etter intensjonen de siste 30 år. Med de utfordringene vi har sett i vinter opplever vi at den generelle tilnærmingen er at nå leverer ikke kraftmarkedet som ønskelig. Det er en tilnærming vi stiller oss bak, med ekstreme priser i deler av Norge, en systempris som ikke fungerer som sikring og kraftproduksjon på «lager» nord for Dovre, som ikke kommer til markedet på grunn av flaskehalsen denne vinteren.

Imidlertid betyr ikke dette, at vi trenger forhastede beslutninger, som på sikt kan ødelegge mer for landets strømkunder, enn den eventuelle kortsiktige gevinst som oppnås med tiltaket.

Etter Distriktsenergis oppfatning er innføring av en makspris et eksempel på et tiltak som på sikt ikke vil gagne landets strømkunder. Til tross for vinterens utfordringer vil markedet fortsatt representere den beste mekanismen for å utnytte våre felles ressurser optimalt. Distriktsenergi er også kritisk til å begrense eksporten, da konsekvensene av dette er svært usikkert, og kan gi dårligere forsyningsikkerhet og høyere priser som resultat.

Distriktsenergi stiller seg bak regjeringens strømstøtteordning. Den mener vi er gjennomgående godt utformet. Ordningen bør likevel evalueres og ses på med sikte på å kunne ta denne fram igjen når det måtte være politisk ønskelig.

Høye strømpriser gir gode inntekter til den norske stat gjennom eierskap i kraftproduksjon og gjennom avgiftspolitikken. I den anledning mener Distriktsenergi at elavgiften bør reduseres eller gis en innretning der denne reduseres eller fjernes i perioder med uvanlig høye kraftpriser. Dette på linje med regjeringens politikk denne vinteren.

Det altoverskyggende viktigste tiltaket på lengre sikt er å legge til rette for økt fornybar kraftproduksjon. Alt annet likt er økt kraftproduksjon det viktigste tiltaket for å holde prisene på et akseptabelt nivå og en avgjørende suksessfaktor for gjennomføringen av det grønne skiftet. I den anledning minner vi om at Statnett i sin nylig publiserte markedsplan legger til grunn at vi har balanse mellom forbruk og produksjon allerede i 2026. Deretter vil vi komme i en stadig økende underskuddssituasjon, med mindre vi legger til rette for økt produksjon. I dette bildet må man også se på muligheter for energisparende tiltak blant annet i byggeindustrien.

I Norge er det vanlig å inngå spotprisavtaler i sluttbrukermarkedet. Dette til forskjell fra f.eks Finland, der det er mest vanlig med fastprisavtaler. Med siste vinters erfaringer, bør bransjen og myndighetene legge til rette for økt bruk av fastprisavtaler som forsikring mot høye kraftpriser

fremover. Her må det blant annet ses nærmere på sammenhengen mellom grunnrenteskatt og fastpris-avtaler. Dette fordi vannkraft-produsentene må betale grunnrenteskatt ut i fra spotpris - og ikke ut i fra det de faktisk får betalt, hvilket gjør at de potensielt taper penger hvis de selger kraften til fastpris.

Distriktsenergi er også av den oppfatning at mistilliten mot kraftmarkedet henger sammen med de store flaskehalsene vi opplever mellom nord og syd i Norge. Det er vanskelig politisk og ikke minst samfunnsøkonomisk krevende og i praksis operere med to markeder i Norge, der en del av Norges befolkning og landets bedrifter betaler gjennomsnittlig fire-fem ganger så mye som de kundene som ligger nord for Dovre. I praksis har det vært tilgjengelig produksjon nord for Dovre som ikke har hatt muligheter til å komme til markedet sørover på grunn av flaskehalsen. Dette faktum sammen med de store prisforskjellene, har medført at systemprisen som sikringsinstrument er spilt fallitt. Skal markedet fungere tilfredsstillende må vi redusere flaskehalsene mellom nord og syd, en oppgave Statnett som systemansvarlig er satt til å løse.

Distriktsenergi mener også at en utjevning av de regionale forskjellene i nettleien i Norge er viktig og et godt bidrag til en riktigere prising av nettleien, men også et godt bidrag til en bedre tillitt til et samlet kraftsystem. Vi minner om at bare i Nordland betales det ca. 253 millioner kroner mere i nettleien i løpet av et år, sammenlignet med en gjennomsnittspris i Norge, mens det i Sogn og Fjordane betales vel 43 millioner mer enn kundene i dette området hadde betalt med en gjennomsnittspris.

En utjevning av de regionale forskjellene i nettleien er nedfestet i Hurdalserklæringen og vi ser fram til en viktig og betydelig endring i retning av en reell og varig utjevning av nettleien i Norge.

Avslutningsvis vil vi understreke at det er viktig å tenke totalitet og langsiktighet i de tiltakene og prioriteringene som gjøres fremover, slik at vi lykkes med både et fungerende kraftmarked og forutsigbarhet for kunder og bransjeaktører og derigjennom med en overgang til et bærekraftig samfunn.

Med hilsen

Styreleder Distriktsenergi

Halvard Fjeldvær

Daglig leder Distriktsenergi

Knut Lockert